

Пазарът на алкохол в Казахстан

Според данни на СЗО, глобалната консумация на алкохол през 2022 г. е била 5 литра чист алкохол на глава от населението (на възраст 15 и повече години) годишно.

Сред страните от ЕАЕС, Казахстан (заедно с Беларус) отбелязва ръст на консумацията на алкохол, въпреки че нивото ѝ не надвишава средното за света (с изключение на 2022 г.). Средно казахстанците консумират малко над 5 литра чист алкохол годишно.

Таблица 1. Средна годишна консумация на алкохол сред страните от ЕАЕС, в литри

Страна	2002г.	2018г.	2020г.	2022г.
Армения	3,7	5,2	4,7	4,3
Беларус	12,1	10,4	11,2	11,4
Казахстан	3,9	4,8	4,7	5,4
Киргизстан	6,4	5	4,1	3,9
Русия	14,3	10,7	10,6	10,5
Общо за света	4,8	5,5	5,1	5

Източник: СЗО

Казахстан поддържа една от най-ниските акцизни ставки върху водката. От 2020 до 2024 г. ставката остава непроменена на 4,90 долара (2550 тенге). Тази консервативна ставка може да намали фискалните приходи за бюджета на Казахстан, но би могла също така да стимулира износа на алкохол.

Този експортен стимул се подкрепя от строгите разпоредби на Казахстан – определена минимална цена на дребно за водката и другите спиртни напитки, а и от 2013 г. данъците върху водката са увеличени с 400%. Рекламата на алкохол е забранена в Казахстан от 2004 г., а минималната възраст за закупуване на алкохол е 21 години.

Междувременно други страни от ЕАЕС постоянно увеличават ставките през последните години, за да попълнят бюджетите си и да ограничат консумацията на алкохол (например, консумацията на алкохол в Русия и Беларус е сред най-високите в света).

Таблица 2. Акцизни ставки върху етиловия алкохол в страните от ЕАЕС, щатски долари за литър

Страна	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.	2024г.
Армения	6,2	6,4	6,9	8,9	9,9
Беларус	4,5	4,8	5,2	6,8	7,2
Казахстан	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9
Киргизстан*	1,1	1,4	3,4	3,4	3,4
Русия	6,9	7,2	7,5	7,8	8,2

* Базова ставка за 1 литър водка

Източник: Евразийска икономическа комисия

Казахстански пазар

Според данни на Националното статистическо бюро на Казахстан за първото тримесечие на 2025 г., разходите на глава от населението за алкохолни напитки са били 3 долара (1582 тенге), или 0,6% от разходите на глава от населението. Като се има предвид, че населението на Казахстан е 20,4 милиона през първото тримесечие на 2025

г., средната консумация на алкохол в домакинствата се оценява на приблизително 250 милиона долара (130 милиарда тенге) годишно.

Таблица 3. Разходи за алкохол в Казахстан на глава от населението

Период	Разходи за алкохол в щ.долари	Дял от потребителските разходи за алкохол, %
1 тримесечие на 2025	3	0,6
4 тримесечие на 2024	4	0,7
3 тримесечие на 2024	3,4	0,7
2 тримесечие на 2024	3,2	0,6
1 тримесечие на 2024	3,1	0,7

Източник: Бюро за национална статистика на Агенцията за стратегическо планиране и реформи на Република Казахстан (БНС АСПР РК)

Освен това, според Бюрото за национална статистика, вносът на алкохолни напитки в Казахстан е останал висок през последните години. Основният внос е водка (с 46% повече през последните пет години), уиски (с 2 пъти повече през последните пет години) и бира (с 7% повече през последните пет години), както и пенливи вина (с 2,2 пъти повече през последните пет години) и ром (с 42% повече през последните пет години). Това показва стабилно търсене на чуждестранни напитки, което е нараснало с 50% през последните пет години.

Обратно, износът на алкохолни напитки се оказал нестабилен. След рязкото увеличение през 2022 г., обемът на износа е намалял значително през 2024 г. Основните категории износ са бира (с 73% повече през последните пет години) и водка (с 40 пъти повече през последните пет години). Като цяло, приходите от износ от продажби на алкохол са се увеличили 2,3 пъти през последните пет години.

Някои рискове в индустрията:

1. Сивият сектор. Според Асоциацията KazAlcoTabak до 40% от пазара на водка само в Казахстан се продава незаконно. Експертите изчисляват, че фалшифицираните стоки представляват до 25% от пазара. Като се имат предвид официалните обеми на производство на алкохол в Казахстан (до 765 милиона литра годишно), това означава, че 250 милиона литра алкохолни напитки годишно се продават незаконно.

2. Защитни мерки между страните от ЕАЕС. През 2022 г. вносът на алкохолни напитки от Русия в Казахстан се е увеличил с 31,9% до 14,9 милиона долара, докато от Беларус се е увеличил със 7,7% до 2,8 милиона долара. Междувременно износът от Казахстан към страните от ЕАЕС е намалял с 24,8% до едва 10 милиона долара (към Русия – 10 милиона долара, към Киргизстан – 0,02 милиона долара). Износът към Беларус е нулев.

Алкохолната индустрия на Казахстан е многомилиарден сектор на икономиката с ясно определени лидери. Според Бюрото за национална статистика за 2022 г. в страната са продадени 755,9 милиона литра бира, 92,1 милиона литра водка и спиртни напитки, 48,9 милиона литра вино и 22,1 милиона литра коняк. Средната консумация на алкохол сред жителите над 15 години е 6,38 литра годишно.

БИРЕН СЕГМЕНТ

Пазарът на бира в Казахстан традиционно се контролира от две големи международни компании. Efes Kazakhstan, основана през 1997 г., държи 47% от пазара

на бира в страната. Компанията притежава три пивоварни: две в Алматинска област и една в Караганда.

Според официалния ѝ уебсайт, производственият ѝ капацитет позволява производството на приблизително 5150 литра бира на час. Съобщава се, че компанията е внесла над 25 милиарда тенге в държавния бюджет през 2024 г. Компанията се управлява от Курт Ертан, а собственикът ѝ е посочен като Efes Breweries International N.V. Според уебсайта на компанията, тя е част от мултинационалната Efes Beer Group, която обединява 34 компании в Турция, Източна Европа и ОНД.

Вторият голям играч е Carlsberg Kazakhstan, част от международната Carlsberg Group. Компанията е регистрирана в Алмати и се ръководи от Вячеслав Малцев. Нейни основатели са инвестиционната компания Carlsberg Invest A/S и шведската Carlsberg Sverej Aktiebolag, част от датската Carlsberg Group. Данъчните приходи на компанията през 2023 г. са надхвърлили 35 милиарда тенге, надвишавайки тези на основния ѝ конкурент.

ПРОИЗВОДИТЕЛИ НА ТВЪРД АЛКОХОЛ

На пазара на твърди алкохолни напитки присъстват няколко значителни производители. АД „Кокшетауски минерални води“, регистрирана през 2006 г., произвежда както алкохолни, така и безалкохолни напитки. От 2016 г. насам компанията е участвала в обществени поръчки, сключвайки 767 договора на обща стойност 439 милиона тенге.

Налоговые отчисления
АО «Кокшетауские минеральные воды»

2015 г. - 8 015 113 166,2 ₸
2016 г. - 9 401 839 932,7 ₸
2017 г. - 7 876 494 217,5 ₸
2018 г. - 7 629 887 291,5 ₸
2019 г. - 7 308 814 083,7 ₸
2020 г. - 7 697 810 529,7 ₸
2021 г. - 8 275 144 719,4 ₸
2022 г. - 15 653 452 318 ₸
2023 г. - 12 158 053 739,2 ₸
2024 г. - 13 931 956 358,2 ₸
2025 г. - 13 396 083 802,2 ₸

По данным pk.uchet.kz

Компанията е собственост на Муслим Умиряев и Шалкар Нуртлеуов чрез „Asia Su Kompaniyasy“ LLC. Муслим Умиряев преди това е бил заместник-министър на земеделието. През 2014 г. е осъден на 10 години за приемане на подкуп. През 2016 г. обаче делото е прекласифицирано като „злоупотреба с власт“, присъдата му е намалена на четири години и след това заменена с ограничена свобода.

Шалкар Нуртлеуов е по-малкият брат на Мурат Нуртлеу, който е освободен от постове си като министър на външните работи и заместник министър-председател в края на септември 2025 г., след което е прехвърлен в президентската администрация като помощник по международните инвестиции и търговското сътрудничество.

ХОЛДИНГ GLOBAL BEVERAGES

През 2020 г. е създаден холдингът Global Beverages, обединяващ няколко големи производители на алкохол. Той включва „Петропавловският завод за алкохолни продукти“, заводът „GEOM“ в гр. Актюбе, заводът за спирт „KENTAVR“ и малцовата дестилерия „Alfa Organic“ в Степногорск. Холдинговата компания произвежда и безалкохолни напитки. Муслим Умиряев е директор и едноличен основател.

От 2021 г. компанията участва в обществени поръчки, подписвайки 319 договора на стойност 140 милиона тенге. Данъчните приходи на холдинговата компания възлизат на почти 2 милиарда тенге през 2023 г. и 1,4 милиарда тенге през 2024 г.

Дестилерията „GEOM“ в гр. Актюбе, която работи от 1995 г., е един от ключовите активи на холдинговата компания.

Налоговые отчисления
ТОО «Геом»

2015 г. - 4 493 616 143,2 ₸
2016 г. - 4 979 146 051,6 ₸
2017 г. - 7 205 204 276,5 ₸
2018 г. - 5 119 553 621,3 ₸
2019 г. - 1 465 356 014 ₸
2020 г. - 1 664 657 743,7 ₸
2021 г. - 2 663 930 110,9 ₸
2022 г. - 7 266 732 479,7 ₸
2023 г. - 8 355 179 020,4 ₸
2024 г. - 11 159 756 537,9 ₸
2025 г. - 10 825 658 194,5 ₸

По данным pk.uchet.kz

Петропавловският завод за производство на водка, въпреки големите си приходи, дължи на бюджета 36 820 тенге.

Достъпна е информация, че холдинговата компания, чрез дъщерното си дружество „EFG Almaty“ LLP, притежава дестилерията Vimpel Group и дестилерията Alpha-2050. Vimpel Group LLP, регистрирана в Алмати през 2000 г., е платила максималните данъци през 2023 г. - почти 7 милиарда тенге. През 2024 г. данъчните плащания са възлизали на 3,3 милиарда тенге.

Трето дъщерно дружество, Winalco Group LLP, продава алкохолни напитки. Освен холдинговата компания на Умиряев, другите собственици са Дмитрий Потороча, Руслан Годунов и Малик Еркинбаев - бащата на Ержан Еркинбаев, който напусна поста си на заместник-министър на туризма и спорта през август 2025 г., за да оглави „Развитие на туризма в Казахстан“ в държавната холдинговата компания Baiterek. Данъчните плащания на Winalco Group не надвишават 800 милиона тенге.

Алкохолната индустрия на Казахстан е структуриран пазар, доминиран от големи международни и местни компании. Общите данъчни приходи от основните играчи възлизат на десетки милиарди тенге годишно, което прави сектора значителен източник на данъчни приходи за държавния бюджет.

Въпросите, свързани с регулирането на индустрията, остават належащи. Наскоро Министерството на вътрешните работи е предложило ограничаване на продажбите на алкохол само в специализирани магазини за алкохол с ограничен брой лицензи. С пазарен размер от близо 600 милиарда тенге, подобни мерки биха могли да доведат до по-нататъшна концентрация на бизнеса в ръцете на основните играчи и създаване на монопол.

11.05.2026г.
гр. Алмати

Атанас Ненов
Ръководител на СТИВ – Алмати